

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Confessione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

am. Est autem præcipuus cultus Dei, & solius Ecclesiæ opus, vera inuocatio, quæ oritur ex agnitione gratiæ. Nam mens ignara reconciliationis, fugit Deum, non inuocat. Sed recepti in gratiam, accedunt & inuocant, vt Roma. 5. dicitur: Per hunc habemus accessum fidei. Ephes. 3. Per quem habemus fiduciam & accessum confidenter per fidem. Quomodo autem placeat noua obedientia cum procul à perfectione legis abste, & reliquiæ peccati in hac vita in reconciliantur, dictum est supra.

DE CONFESIONE.

Diligentia digna est eruditus, videre, quam varius vsus sit vocis Confessionis. Vulgus intelligit nomen Confessionis per enumerationem singulorum delictorum, quæ sit coram ministris facta, à quibus absolutio petitur, & fortassis initio mos ille enumerationis singulorum delictorum ortus est ab ijs, qui delicta publica coram ministris aut Ecclesia confitebantur. Tales enim olim non credebantur, nisi coram ministro professi essent se delicta agnoscentes, petere veniam, & promittere emendationem. **S**æpe autem petitur nomen confessionis, etiam apud Apostolos & Prophetas, vt Matth. 3. Baptizabantur in Iordane confitentes peccata sua. Item Nehem. 9. Filij Israël conueniebant in ieiunio, & confitebantur peccata sua. Et Leuit. 16. Aaron confiteatur omnes iniquitates filiorum Israël. Vbi mos publicus describitur, in quo voce summi Sacerdotis, tota Ecclesia fatebatur se ream esse. In his locis Confessio nomen significat arcanam agnitionem culpæ coram Deo, sed etiam publicam professionem in genere coram Deo & Ecclesia, professionem se reos esse, & veniam petentium. **A**pparet igitur hæc publicam & generalem professionem admodum veterem morem esse. Sed cum David inquit: Dixi, confitebor aduersum me iniquitates meas Domino: Hic Confessio significat arcanam agnitionem culpæ coram Deo, quæ agnitio est ipsa contritio, coniuncta cum petitione veniæ. Iacobus & nomine confessionis vsus est, loquens de reconciliatione: Confitemini mutuo peccata vestra, id est, hi inter quos fuerunt similitates, fateantur vtrinq; sua delicta, & redeant in misericordiam gratiam. Sicut dicitur in Salomone: Iustus primum sese accusat, postea inquit alterum, id est, Deus non vult nos conuincere ad errorem, & in alios acerbam censuram agere, sed vult nos in conscientiam primum inquirere, nostra errata fateri & emendare. Matth. 7. dicitur: Eijce primum trabem ex oculo tuo, &c.

Postquam igitur varius vsus vocabuli animaduertitur, discernantur veteres significationes à recenti more enumerationis.

EST autem duplex Confessio: Altera iudicij publici, cum co-
Ecclesia accusantur rei manifestorum criminum, ibi de manife-
stis palam fateri debemus, nos lapsos esse, & dolere quod De-
fenderimus, & Ecclesiam polluerimus. Hic satis constat, cum
non sit manifestum, enumerationem seu recitationem criminum
non mitti. Sed altera est Confessio priuata seu arcana. Hic dicimus
enumerationem non esse necessariam, & quanquam multi valde voci-
tantur hoc vinculo laxato disciplinam solui, tamen & in altera par-
te videndum est, ne lux fidei obscuretur, & ne conscientijs laquei in-
giantur. Et tamen quomodo disciplinæ ratio habenda sit, postea di-
cetur.

TRES sunt autem causæ, propter quas necesse est exten-
dere doctrinam, quod enumeratio non sit necessaria. Prima, quia mo-
nachi fuerunt enumerationem esse cultum & meritum remissionis:
Secunda, quia postulant eam vt possit iudici satisfactio. Tertia, quia
conscientia adducitur in dubitationem & desperationem scrupulosa
enumeratione. Hi errores taxandi sunt, Nam remissio non pender ex
conditione enumerationis, & retinenda est vox Euangelij de gratuita
remissionatione. Deinde deliramenta de satisfactione magis etiam ta-
randa sunt. Postremo enumerationem constat fuisse pijs duram car-
nitivam, qui cum videret se non posse omnia delicta colligere, nun-
quam acquiescebât, & dubitatione illa fides extinguebatur. Huic ma-
lo occesse fuit pios doctores mederi. Quod igitur in arcana confes-
sione enumeratio omnium vel paucorum delictorum non sit præcepta
sive diuino, manifestum est, quia Christus aut Apostoli nusquam eam
prescripserunt. Deinde impossibilis est enumeratio omnium, iuxta illud:
Delicta quis intelligit? Multa enim sunt errata ignorantie in maxi-
ma deliberationibus, vt Iosæ mouentis bellum non necessarium.
Item in alijs negotijs, vt quedam errata doctrinæ, vt qui stipulas ex-
ponunt supra veras sententias quas obscurant. Item plurima sunt pec-
cata remissionis, quæ non intelligimus. Absurdum est igitur dicere
necessariam esse enumerationem omnium, cum sit impossibilis. Ideo
nunc præcipue hæc illustrentur, ne obscuretur doctrina de remissio-
ne gratuita & Fide.

CAETERVM propter absolutionem priuata
tamquam in Ecclesijs retinenda est, mos etiam petendæ absolutionis
retinendus est, & sunt aliæ utilitates multæ retinendi illius colloquij
priuati, etiam si non accedat enumeratio. PRIMA est, vt petatur
absolutio. SECUNDA, vt pastor interroget suos auditores
de doctrina. Nam vtrunq; mandatum est pastori, vt exploret audito-
rum iudicia de doctrina, & cognoscat an proficiant, castiget & erudi-
at degiores, populo vero vt exponat quid sentiat. TERTIA:
hæc priusquam rudes admittantur ad Sacramenta, de doctrina audi-
turi sunt, & hoc colloquium vice Catechismi est.

QVARTA:

QVART A. Etsi cogere pastor non debet, ut quisquam dicat
 arcana facta, tamen pro aetate & vitæ genere quædam de moribus
 interrogare, & utiliter monere potest. Ut si quis audiat mercatores, in-
 terrogare potest, quales contractus exerceant. **QVINT A.** Sic
 ut in Nehemia & Mattheo dictum est: Confitebantur peccata sua,
 fatebantur in genere se reos esse, subiiciebant se Deo, ostendunt
 dolorem suum: Sic in petitione absolutionis, etiam cum nomen
 singulorum omittitur, tamen necesse est significari in genere quæ-
 teamur nos reos esse, & subiiciamus nos Deo, vere dolere quod
 Deum offenderimus, quod Ecclesiam polluerimus, quod cum nos
 punas publicas. Cum hoc modo prudenter & graviter his
 retinetur, prodest ad disciplinam. **S E X T A.** Omnium maximam
 causam prudentes omnes movere potest. Mos petendæ absolutionis
 testimonium est huius articuli, quod lapsi emendantes se, recipiunt
 à Deo, & sint ab Ecclesia recipiendi. Utile est autem hoc illustre
 monium in Ecclesia conservari. Nam & Petrus Alexandrinus con-
 vit Meletium, ferentem Catharorum deliria, citato more veteris
 Ecclesia, & protulit exempla absolutionis. Valde movetur cum
 omnium hominum ijs ritibus, qui assidue sunt in conspectu, & mo-
 runt in oculos, confirmati non solum antiquitate, sed vna cum
 um gubernatorum, quorum pietatem & doctrinam certatim
 comprobant. Quare & tunc profuit mos ad confirmationem
 sententiæ Petri, & nobis prodesse huius perpetui moris cognoscimus
 test. Deinde cum clare dicat Christus: Quicquid solueritis in terra,
 erit solutum in celo, certe mandatum datur absolventi. Etsi
 absolutio seu receptio lapsorum etiam fieri intelligitur, cum ab-
 solvuntur rursus ad synaxin, tamen hæc expressa absolutio non ab-
 da est. **A P R O** Ethnicos prorsus fuit amissa doctrina de
 sione peccatorum propter mediatorem filium Dei, sed doctrina
 utcumq; retenta est. Natura enim hominum facile obliuiscitur Evan-
 gelij, cum sit doctrinam non nata in humana mente, sicut & manna
 oppresserunt Evangelij lucem de gratuita remissione, confitendo
 rursus de satisfactione & alijs. Iam igitur si mos absolventi ab-
 rursus secutura essent tenebræ, & obscurior fieret doctrina de
 endis lapsis. Quare utile est & retinere morem, cum quidem
 in Ecclesia fuerit. Sciantq; pij in hoc more retinendo se non
 suæ necessitati, sed etiam posteritati servire. **H A N C** causam
 & utilem causam spero valituram apud multos, ut morem
 absolutionis & magis ament, & libentius retinere studeant. Cum
 cedis ad petendam absolutionem, hæc tria cogites, ut semper
 Ecclesia confessio generalis, qua pij ostenderunt se agnoscerent
 lapsus, & se reos esse iræ Dei professi sunt: ita tu quoq; deploras

quam, te quoque reum esse fatearis, ut Daniel inquit: Nobis condempnari debetis, quia non fecistis iustitiam, & non estis timorati. Deinde vocem Evangelij, qua annuntiat remissio peccatorum, applicari petas. Et hac voce te ipsum confoleeris, & ad fidem accitas. Tertio, Hunc morem cogites retinendum esse, ut etiam postea, lapsos, cum se emendant, à Deo recipi, & ab Ecclesia recipi possint.

Utile est autem rudiores ad aliquam generalem commemorationem, iuxta ordinem Decalogi institutam assuefacere. Hæc commemoratio prodest non solum eo, quod tanquam catechesis commoneat recitantes, qui morbi & qui lapsus sint peccata, & qui sint gratias peccatorum, & quid intersit inter forensè iudicium & iudicium Evangelij de peccatis, sed etiam quia cogit homines seipsos confidere, & agnoscere suos morbos & lapsus, de quibus multi petentes absolutionem ne cogitant quidem. Quomodo autem potest exillere cogitatio, aut dolor aliquis sine mediocri cogitatione de nostris lapsibus, de ira Dei, de poenis presentibus & æternis? Præterea magna pars populi, peccata tantum intelligit illa atrociter delicta esse, quæ publicis supplicijs puniuntur, de falsa inuocatione, de vitijs cordis nihil noverunt. Assuefaciendi sunt igitur homines ad Decalogum, qui cum illas sepe declarandus & illustrandus est à docentibus, tamen assuetus intelligitur à populo, cum quisque suam vitam ad illud speculum conferat, & animaduertit propria errata, Ut:

DE PRIMO PRÆCEPTO.

DEBEREM equidem recte cogitare de Deo, & firma fide stare, hunc unum esse Deum creatorem omnium rerum, & futurum iudicem omnium hominum, qui se patefecit dato verbo suo & missio filio. Deberem vero timore ei obedire, & metere iram eius & iudicium, vera fide eum inuocare propter Filium, & diligere eum, & sentire aliquem grati pectoris motum erga Deum. DEBEREM etiam magnitudine misericordiae, quod se nobis patefecit, quod vere illi genus humanum, vere vult nos saluos fieri: Deberem Filij beatitudinis moueri, quod pro nobis passus est, quod dedit Evangelium, quod promittit Spiritum sanctum gubernatorem & vitam æternam.

Si hæc omnia leuius mouent animum meum, quam debeat, si pro salute timeo, sæpe dubito, & quadam perpetua dubitatione, frigidius peto bona à Deo, frigidius inuoco, confido interim rebus presentibus, & quæro præsidia vitæ, neglecto ordine quem Deus præcipit. Sæpe etiam falsa inuocatione errans offendi Deum, inuocaui homines mortuos, putavi magis ad hanc statuam inuocandum esse Deum aut Sanctum, quam alibi. Sæpe nunc quoque aberro, ne cogitem se vero Deo, qui se patefecit per Filium, nec cogitem de Filio, & de inuocatione. Denique non ardeo inuocatione, ut oportet.

DE SECVNDO PRAECEPTO.

DEBEREM Euangelium diligenter discere, celebrare sermone, & ornare exemplis, agnosco autem meam negligentiam in hac re. Imo saepe praetexo priuata cupiditati Euangelium. Saepe meum exemplis & scandalis praetereo occasionem alijs maledicendi Euangelium, aut alieno aliquos: Interdum erraui in aliquo dogmate, & contra deformaui doctrinam caelestem.

DE TERTIO PRAECEPTO.

SAEPE negligo publicas conciones & ceremonias in die festo, non impeditus alijs causis, & meo exemplo alios abduco: Non ago gratias Deo pro instituto ministerio, pro conseruatione Ecclesiae, pro conseruatione Propheticoꝝ & Apostolicorū scriptorū, non adiuuo Ecclesiam precantem pro publico statu in cœtu, nimis securus fecior cura miseriarum communium, quod incitia, discordijs, bellis dissipantur Ecclesiae & politicae, & multorum animae & corpora perunt, non adiuuo ipse ministerium Ecclesiasticum meis officijs, non vereor, ut debeo, pios ministros: Interdum eis maledico, & meo exemplo confirmo contentum aut odium eorum, non solum eis debitas mercedes, saepe dies festos male colloco in res turpes, & irrito Deum aduersus multos.

DE QVARTO.

SVM negligens in mea vocatione, in studio, in regenda familia. Sum ingratus Deo pro beneficijs ordinis politici. Interdum fratribus iniuste magistratibus, & maledico eis, nec tribuo eis debitam reuerentiam ex animo. Interdum rixas excito contra leges, & violo politicum ordinem cum scandalo & aliorum detrimento, meis fratribus multibus impedio alia publica negotia necessaria. Non sum, ut oportet, vt in meo ordine me coërceam, & caueam ne turbem communem harmoniam publici status, sum $\omega\lambda\epsilon\omicron\nu\epsilon\kappa\ \eta\mu\delta\omicron\varsigma$, & mea villiani magisterio, quam publicae, aut capto occasiones turbandi.

DE QVINTO.

SAEPE incendor iniusta indignatione, & cupiditate vindictae, ad malas execrationes, quae ex cupiditate nocendi erumpunt, ad uerum amulatione. Doleo alterius potentiam aut autoritatem crebre, & premere eum cupio: Sum superbus, despicio pares, & me anteferri postulo: Sum suspicax, & ex falsis suspicionibus iniusta odia concipio, sero & confirmo discordias, saepe peritiosos & sermones, qui sauciant animos & accedunt odia, habeo quid liuoris & malevolentiae, delector obreccatione. Interdum

geniose depravo aliena dicta & facta, non studeo sanare offensio-
ne conciliare voluntates, sino crescere odia priuato liuore, vel
primata causa, maledico absentibus. Interdum officio contume-
rentes, impedio inuocationem meam & aliorum, excitatis
aut disidijs.

DE SEXTO.

HABEO errantes motus & flammam varias libidinum, indul-
gentia oculis & cogitationibus impudicis, contaminatur & corpus. Hæc
mea augeo intemperantia & crapula. His incendijs & crapulæ facti-
bus impedio pias meditationes & preces, & accerso beluinam
feritatem, cumulo mea impuritate iram Dei aduersus me, meam fa-
miliam & ciuitatem.

DE SEPTIMO.

FRIVO liberalitate parentum, aut stipendio publico, & non
bene colloco, defraudo meos fratres aut alios pauperes, sum iniustus
in contractibus, non studeo propter Deum seruare æqualitatem, ma-
gnæ soluo debita præcia, exerceo auaritia pecuniæ quærendæ iniu-
stia, sumo mutuo varijs prætextibus, ac ne curo quidem soluere, reti-
neo res alienas, non sum fidelis & diligens in mandato labore, res vi-
tiosas vendo, res locatas corrumpo.

DE OCTAVO.

NON præsto candorem & veritatem, quam Deus requirit in
dictis & factis, admisceo sophisticam consilij & negotijs aut doctri-
na, interdum propugno falsa ex odio, iracundia, aut iniusta pertina-
cia, aut adulatione, aut metu, in moribus etiam est hypocritis, simu-
latione virtutis, aut falsa iactantia. DENIQUE agnosco me
miserum in hac cæcitate & securitate horribiliter negligere iram
Dei, & multis modis aberrare ab eius præceptis, ac multis scandalis
alios ledere, & accersere mihi & alijs pœnas, nec posse me magni-
tudinem aut multitudinem meorum vitiorum aut lapsuum intelli-
gere, sed fateor me meritum esse præsentis & æternas pœnas, ac ve-
ro dolore elamo: Tibi tantum sum peccator, coram te malefeci, vt
iudicaris, &c. Vere doleo Deum à me offensum esse, & lædi ac pol-
luti Ecclesiam & reliquum genus humanum, & confugio ad Filium
Dei Dominum nostrum Iesum Christum propitiatorem, propter hunc
oro, vt Deus æternus pater Domini nostri Iesu Christi, bonus, sapi-
ens, iudex, & fortis, iram suam à me auertat, & mihi peccata remit-
tat propter Filium, & me sua immensa misericordia recipiat, sicut di-
xit: Vivo ego nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat.
Ac polliceor me repugnaturum esse peccato, & nihil facturum contra
consci-

conscientiam, & oro Deum, vt me regat Spiritu sancto suo, & à nobis tanquam ministro Christi peto, vt vocem Euangelij mihi annuntietis, cui credo, & simul Ecclesie promitto, me mores emendaturum esse, & scandala vitaturum.

Ad talem aliquam formam generalem rudiores assuefaciendi sunt, vt cogitent quid agant, cum pœnt absolutionem, seq; ipsi seruentur, agnoscant se magnos & complices lapsus habere, & gradus considerent, discant ex ipsa Decalogie intelligere latentes morbos, vt repugnare suis vitijs, & se mitteri incipiant.

DE NI QV E quomodo existere dolor in animo test, sine aliqua cogitatione nostræ miseræ? Non frustra dixit Christus, Spiritus sanctus arguet peccatum. Id autem sit cogitatione tibi & iræ Dei, & nostræ immundiciæ. Vt igitur Spiritus sanctus arguat te, & tibi veros terrores incutiat, ac corrigat securitatē & festinam, vt expauescas, & te Deo subijcias, & abijcias te infra cæteros homines, aspice vtrunq; scilicet, verbum Dei, & tuos furores, retendas ad petendam absolutionem securus, & sine gemitu, sicut Iosephus Lucæ 18. qui inquit: Non sum sicut cæteri homines. Erubesceret talem aliquam generalem confessionem sæpe in coactione aut Catechesi proponere.

N V N C redeo ad disputationem de enumeratione singulorum, quam his duobus prætextibus quidam necessariam esse credunt:

Non potest fieri absolutio sine cognitione,

Hic petenda est absolutio,

Ergo cognitio est necessaria.

R E S P O N D E O ad maiorem. Differunt iudicium & ministerium Euangelij. In iudicio necesse est fieri cognitionem: At ministerium Euangelij est mandatum certum impertiendi beneficij, scilicet pronuntiandæ remissionis peccatorum, siue nota sint, siue ignota. Propterea enim remittuntur, quæ nec meminit nec intelligit ille ipse qui absoluitur, & fide vox absolutionis accipienda est. Non hic disputandum est, an forma iudicij satis seruata sit, nec nitatur fides illo operi Sacerdotis, sed intueatur Christum propitiatorem, propter hanc causam iram Dei à nobis auerti, & hanc voluntatem Dei sciat in voce Euangelij nobis patefieri & annuntiari.

D A V I D patore & misericordiam extinctus esset, cum obiurgaretur a Nathan, nisi postea etiam absolutionem audiuisset: Dominus abstulit peccatum tuum. Hac voce data audita, rursus acquiescere, reuoluerere, & Deum invocare cogit. Sic autem quisq; nunc cogitat, si singulari voce tali Deus significat se mihi ignoscere, bene mecum ageretur. Hæc imaginatio corrigenda est, considerata voce Euangelij seu absolutionis. Hoc ipsum & vnicuique nostrum annuntiat vox Euangelij seu absolutionis.

Davidi de remissione dictum est: Nec minus Evangelio sonanti ministris credi oportet, quam tunc Davidem credere oportebat.

Hæc est igitur vera & firma responsio ad argumentum, Absolutio non fit sine cognitione, verum est in iudicio, sed non in hac functione ministerij Evangelici, quo tribuitur nobis beneficium. Et illud ministerij, cum homines admonentur de discrimine iudicij ministerij. Nam ministerium ad conscientiam pertinet, & est testimonium diuinæ absolutionis. Sed iudicium alia res est, & ad manifesta crimina pertinet. Nemo sine cognitione excommunicandus aut recipiendus est, sed ibi fit cognitio non de conscientia, sed de externis moribus, & ea absolutio coram Ecclesia valet, etiam si is qui absoluitur, simulat tantum penitentiam.

Quod autem Evangelium publice multis & priuatim singulis applicari possit, testatur hæc sententia: Quorum remisistis peccata, remittentur eis. Item, Quoties in me peccabit frater, & remittam ei? Loquitur enim de Remissione non posse remittere peccata, id verum est, sed annuntiare verbum Dei, id possunt, & debent, quo Deus testatus est sese remittere. Remittit enim Deus per ministerium Evangelij & Sacramentorum. Ac satis apparet eos non attendere, quid sit vox Evangelij, aut ministerium, qui non volunt expresse annuntiare remissionem. Ideo autem misit Deus Filium, ut hanc arcanam voluntatem de remissione peccatorum ex suo Patris prolatam patefaceret, & annuntiare eam in Ecclesia iuberet & Sacramenta sunt applicationes remissionis, id est, testantur beneficium Evangelij ad singulos pertinere. Ego baptizo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, id est, Ego mandato Dei profiteor te mihi recipi ab hoc vero Deo, qui est æternus Pater Domini nostri Iesu Christi, & à filio eius Domino nostro Iesu Christo, qui pro te passus est, & à Spiritu sancto qui datur in corda reconciliatorum ut eos regat, & inchoet vitam æternam. Remitti igitur tibi peccata, & te fieri heredem vitæ æternæ testor.

Quidam nouo commento deinde Canonem de Enumeratione hoc modo: Consensus perpetuus Ecclesie videtur esse dogma à Spiritu sancto traditum: Semper autem fuit mos Enumerationis in Ecclesia: Necessè est igitur eum remitti.

Respondet ad minorem: Mos fuit manifesta peccata recitandi & deplorandi, sed vetustas non mandauit singulis arcanam recitare: Sicut clare Chrysostomus inquit in enarratione Psal. 50. Si patet alicui dicere peccata, dicito eo quotidie in anima tua, non dico ut confitearis conseruo tuo, ut tibi exprobrer, dicito Deo, qui sanat ea. Et citantur similia dicta ab alijs, quæ opponi possunt ijs, qui allegant perpetuum consensum, ut superstitiosissimam Canonis acerbitatem defendant, qui conscientijs laqueos iniicit. Est autem pij patris

floris, prospicere & cauere conscientiarum pericula, & doctrinae corruptelas, & tamen videre, quomodo pie retinenda sit disciplina.

DE SATISFACTIONE.

Vetus mos in Ecclesia fuit, non recipere lapsos, qui deinceps ab Euangelio metu suppliciorum, aut polluti fuerat cæde amantibus libidinibus, nisi prius castigatos. Et hic mos cum exemplarum initio sic seruabatur, ut alij admoniti diligentius regerent mores, vero explorarentur animi, an serio redirent ad Ecclesiam. Fuitque res politicus ritus, non pertinens ad conscientiam seu remissionem peccatorum coram Deo. Sed postea ut fit, multæ superstitiosæ opinioniones accesserunt, ex quibus deinde inextricabiles labyrinthi sunt. Quare necesse est de hac parte Ecclesias recte doceri, præsertim cum in refutatione errorum simul multæ grauissimæ res explorantur sint. Illustratur doctrina de remissione peccatorum, monstratur discrimen remissionis culpæ, & remissionis poenarum temporaliū, recitantur poenæ temporales, in quibus vult Deus iram suam aduersus peccata conspici, ut in poena Dauidis, Manassæ, &c. Traduntur discrimen verorum & commentitiorum cultuum. Has tantas complecti necesse est. **A**c ut de externo ritu harum castigationum initio dicam, arbitror morem à primis Patribus sumtum esse. Non vestigia manserunt etiam apud Græcos, ubi aliquis eadem poenam fecerat, aut commiserat incestum, excommunicabatur, hoc est, excludebatur ex consuetudine communium officiorum, & addiebantur signa quædam in vestitu, quæ significabant, eum hominem, reum pollutum & vitandum esse, ac nemo vna cibum capiebat, donec illa signa reatus gerebat. Erant etiam certæ imprecationes & diræ, quæ contra pollutum dicebantur. Sic Phoenix apud Homerum narrat, contra se propter stupratam conjugem patris, diras recitatas esse.

Et Orestes discurret in Græcia, abstinentes ab aliorum comitiis, ac gerens signa reatus, & passim multa exempla inueniuntur, ut Philæi, Antilochi, Adrastii, qui ad Cræsum venit, gerens signa reatus. Hac exempla satis apparet à primis Patribus sumta esse, qui hæc reatus disciplinæ causa obseruauerunt, ut homines cogitarent magnitudinē iræ Dei aduersus pollutos, & eo magis abhorrent à talibus sceleribus. **H**uius vetusti moris imago, etiam in Ecclesia in excommunicatione seruata est, excludebantur lapsi ex communi consuetudine, ac denuntiabatur eis ira Dei, nec denuntiatio illa fuit irrita, sed denotatus sequebantur poenæ, & cum petebant se recipi lapsi, aliquot diebus ante absolutionem explorabantur, stabant extra locum cœnæ Domini cum signis reatus, id est, plorantes & sordidati, & publice petebant absolutionem. Hac promulgata rursus admittebantur ad cœ-